

Welke milieuregelgeving geldt voor het gebruik van pesticiden voor niet-land en tuinbouwactiviteiten?

stroomschema

Inleiding

Verschillende milieuwetgevingen regelen het gebruik van pesticiden in de open lucht. De regel is steeds dat de strengste wetgeving geldt. De eenvoudigste regel is om geen pesticiden te gebruiken voor het beheer van terreinen voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten. Op die manier handel je – zonder de wetgeving uit te pluizen – correct en binnen de bestaande milieuwetgeving.

Het gebruik van pesticiden in en op gebouwen valt buiten de scope van dit schema. Ook hier adviseert de overheid om enkel in uitzonderlijke gevallen chemische bestrijding te gebruiken. Preventie en alternatieve bestrijdingswijzen hebben de voorkeur.

De vragen hieronder leiden je naar de relevante wetgeving op basis van de ligging van het terrein, de bescherming van het terrein en het terreintype. De begrippenlijst in de bijlage verduidelijkt de gebruikte termen (◊). Cruciale definities zijn openbare dienst(en) en commerciële activiteit. Het decreet richt zich ook tot niet-commerciële verenigingen en dus ook tot vzw's. Afhankelijke van de doelstellingen van de vzw, valt dit onder openbare dienst of commerciële activiteit.

1. Is het terrein gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) (◊) ?

Dat kan je nakijken op geo-vlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/ven/

JA – ga naar

A. VEN.

NEEN – ga naar 2.

2. Is het terrein gelegen in een grondwaterbeschermingszone (◊)?

Dat kan je nakijken op dov.vlaanderen.be/dovweb/html/3waterwingebieden.html

JA – ga naar B. Grondwaterwingebieden.

NEEN – ga naar 3.

3. Is het terrein gelegen in een natuureservaat (◊) of bosreservaat (◊)?

JA – ga naar C. Natuur- en bosreservaat

NEEN – ga naar 4.

4. Is het terrein gelegen in een bos met een bosbeheerplan (◊)?

JA – ga naar D. Bos met een bosbeheerplan

NEEN – Ga naar 5.

5. Is het terrein gelegen langs oppervlaktewater (◊) ?

JA - Ga naar E. Terrein gelegen langs oppervlaktewater

NEEN - Ga naar 6.

6. Is het terrein een berm langs een weg of spoorweg?

JA – Verbod op het gebruik van pesticiden

Afwijking mogelijk via de procedure vastgelegd in het besluit DGP (◊) – te raadplegen via <http://www.zonderisgezonder.be/pesticiden-gebruiken/afwijking-van-verbod>

NEEN – ga naar 7.

7. Wordt het terrein gebruikt voor een openbare dienst of hoort het terrein bij een gebouw dat gebruikt wordt voor een openbare dienst zoals wegrand, trottoir of een ander verhard terrein dat deel uitmaakt van de openbare weg of die erbij horen zoals een parkeerterrein of een plein, park, plantsoen, tuin, plein, begraafplaats, sportdomein, recreatiedomein, dieren- of pretpark, schoolterrein, bos, ...

JA

Tot 1 januari 2015 – verbod op het gebruik van pesticiden behalve als dit terrein aangeduid is als locatietype 3 in het derde actieprogramma.

Vanaf 1 januari 2015: Verbod op het gebruik van pesticiden.

Afwijking mogelijk via procedure vastgelegd in besluit DGP (◊) – te raadplegen via <http://www.zonderisgezonder.be/pesticiden-gebruiken/afwijking-van-verbod>

NEEN – het terrein is in gebruik in het kader van een commerciële activiteit - ga naar 8.

8. Is het terrein verhard zoals een parking bij een bedrijf of winkel ?

JA – Ga naar F. Verharde terreinen

NEEN – Ga naar 9

9. Is het een terrein dat hoort bij een kinderopvang (◊) of bij een school (tot 18 jaar) (◊)?

JA

Tot 1 januari 2015: minimumgebruik

Vanaf 1 januari 2015: Verbod op het gebruik van pesticiden.

Afwijking mogelijk via procedure vastgelegd in besluit DGP (◊) – te raadplegen via <http://www.zonderisgezonder.be/pesticiden-gebruiken/afwijking-van-verbod>

NEEN – Ga naar 10.

10. Is het terrein een park, plantsoen, tuin of plein, begraafplaats, sportdomein, recreatiedomein, dieren- of pretpark, speelplaats, speelterrein (◊), sportterrein?

JA – Minimumgebruik.

NEEN – op dit terrein geldt geen specifieke regulering rond het gebruik van pesticiden.

Voor het gebruik van pesticiden in private tuinen zijn (nog) geen gebruiksbeperkingen opgelegd.

De aanbeveling is om eerst de probleemdieren en –planten te voorkomen, ze dan alternatief te bestrijden en dan in uiterste nood chemisch te bestrijden. De particulier gebruikt amateurproducten.

A. VEN

In de gebieden gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) is er een verbod op het gebruik van pesticiden.

Afwijking mogelijk in de volgende gevallen:

- via ontheffing in een goedgekeurd beheerplan voor natuureservaat;
- via individuele ontheffing door het Agentschap voor Natuur en Bos;
- via algemene ontheffing door de bevoegde minister: als voldaan wordt aan de bepalingen van artikel 3, 3de lid, of artikel 4 van het decreet van 21 december 2001 houdende vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten in het Vlaamse Gewest.

B. Grondwaterwingebieden

Verbod op het gebruik van pesticiden in de beschermingszones II en III

Afwijking kan. De procedure of voorwaarden zijn opgedeeld:

1° voor de openbare dienst en voor commerciële activiteiten, met uitzondering van de land- en tuinbouwactiviteit volgens de voorwaarden, vermeld in artikel 6, eerste lid, 1°, van het decreet van duurzaam gebruik pesticiden van 8 februari 2013.

2° voor land- en tuinbouwactiviteiten als:

- a) de pesticiden in slechts zulke hoeveelheden en concentraties worden gebruikt dat elk gevaar voor het ontvangende grondwater nu of in de toekomst is uitgesloten;
- b) het gebruik nodig is voor een normale gewasbescherming, voor zover de pesticiden gebruikt worden in overeenstemming met de praktijkgidsen goede landbouwpraktijken;
- c) de pesticiden niet verboden zijn;

Welke regelgeving geldt voor het gebruik van pesticiden voor niet land- en tuinbouwactiviteiten?

3° voor particulieren als:

- a) bij het gebruik van de pesticiden de toepassingsvoorschriften strikt worden gerespecteerd;
- b) alleen de gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden die erkend zijn voor amateurgebruik door de federale overheid;
- c) alleen de biociden gebruikt worden die toegelaten zijn door de federale overheid.

C. Natuur- en bosreservaat

In de natuur- en bosreservaten is er een verbod op het gebruik van pesticiden.

Afwijkingen mogelijk via goedgekeurd beheerplan of (in geval van een natuurreservaat) via machtiging door het Agentschap voor Natuur en Bos (www.natuurenbos.be).

D. Bos met een bosbeheerplan

In openbare bossen en bossen in het VEN is er een verbod op het gebruik van pesticiden.

Afwijkingen mogelijk via goedgekeurd (bos)beheerplan of via machtiging door het Agentschap voor Natuur en Bos (www.natuurenbos.be).

Specifiek voor openbare bossen en bossen in het VEN:

Voor zover dat nog niet wettelijk is geregeld, is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen niet toegestaan, tenzij het gebruik van glyfosaat voor het bestrijden van niet-inheemse agressieve soorten (onder meer de Amerikaanse vogelkers) in een planmatige en gecombineerde mechanisch-chemische bestrijdingsmethode. Deze uitzondering geldt zolang er geen ecologisch beter verantwoord product of verantwoorde methode met dezelfde efficiëntie beschikbaar is en pas nadat de noodzaak en mogelijke alternatieven vooraf werden overwogen en uitgetoet. Het gebruik van biologische bestrijdingsmiddelen is toegestaan bij zorgvuldige toepassing en controle, zonder af te wijken van geldende wetgeving of internationaal erkende wetenschappelijke voorschriften.

E. Terrein gelegen langs oppervlaktewater

E.1. Wordt het terrein beheerd in het kader van een openbare dienst? (◇)?

JA – Verbod in een strook met breedte van 6 meter of meer langsheen oppervlaktewater (ook verbod in afgebakende oeverzone (◇) die mogelijk breder is dan 6 meter)

Tot 1 januari 2015

(1) Verbod op het gebruik op minder dan 6 meter van de waterlopen, vijvers, moerassen of andere oppervlaktewaters – pesticidenreductiedecreet – Afwijkingen via pesticidenreductiedecreet / besluit. (link naar dat decreet?)

(2) Verbod op het gebruik van pesticiden in de oeverzone (◇). Indien de oeverzone breder is dan 6 meter geldt een verbod in de zone die breder is dan die 6 meter. (<http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/beleidsinstrumenten/oeverzones>)

Na 1 januari 2015

(1) Verbod op het gebruik van pesticiden op alle terreinen inclusief de bermen op minder dan zes meter van het talud (◇) van het oppervlaktewater (◇)

Afwijkingen mogelijk via procedure vastgelegd in het besluit DGP (◇) – te raadplegen via <http://www.zonderisgezonder.be/pesticiden-gebruiken/afwijking-van-verbod>

(2) Verbod op het gebruik van pesticiden in de oeverzone (◇). Indien de oeverzone breder is dan 6 meter geldt een verbod in de zone die breder is dan die 6 meter. (<http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/beleidsinstrumenten/oeverzones>)

Welke regelgeving geldt voor het gebruik van pesticiden voor niet land- en tuinbouwactiviteiten?

Afwijkingen mogelijk via procedure vastgelegd in het besluit DGP (◊) te raadplegen via <http://www.zonderisgezonder.be/pesticiden-gebruiken/afwijking-van-verbod>

NEEN – Ga naar E.2.

E.2. Wordt het terrein gebruikt in het kader van een commerciële activiteit (◊)?

JA – Verbod op het gebruik van pesticiden in de oeverzone (◊)

Vanaf 1 januari 2015 - Verbod op het gebruik van pesticiden op alle terreinen inclusief de bermen op minder dan zes meter van het talud van het oppervlaktewater (besluit DGP).

Afwijkingen mogelijk via procedure vastgelegd in het besluit DGP (◊) – te raadplegen via <http://www.zonderisgezonder.be/pesticiden-gebruiken/afwijking-van-verbod>

NEEN – Het is een onderdeel van een private tuin.

Voor alle waterlopen in heel Vlaanderen geldt de zorgplicht (◊)

F. Verharde terreinen

Heeft het terrein een oppervlakte van meer dan 200 m² (die 200 m² moet gerekend worden inclusief de niet verharde stroken)?

JA – Minimumgebruik.

NEEN – Aanbeveling om enkel amateurproducten te gebruiken.

Bijlage: Wetgeving

Volgende wetgeving is van kracht.

1° Decreet duurzaam gebruik van pesticiden en het uitvoeringsbesluit

- Het decreet van 8 februari 2013 houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest bevat de reglementering van het gebruik van pesticiden in de open lucht, waarbij onderscheid mogelijk is naar terrein, activiteit of doelgroep

-Het besluit van de Vlaamse Regering van 15 maart 2013 houdende nadere regels inzake duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten en de opmaak van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik (uitvoeringsbesluit) regelt het verbod en minimumgebruik op specifieke terreintypes

<http://www.zonderisgezonder.be/archief/wetgeving/decreten-en-besluiten>

2° Natuurdecreet en de relevante uitvoeringsbesluiten

-de bescherming van de natuur en het natuurlijk milieu tegen de verontreiniging met pesticiden wordt geregeld in artikel 7, 8, 13, 14, artikel 25, §3, artikel 35, §2, artikel 36ter, §1 en 2, artikel 49, en artikel 51, §1 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu [link:

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1005915&AID=1024865¶m=inhoud>]

-de relevante uitvoeringsbesluiten: het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu [link:

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1006311¶m=inhoud>], en het besluit van de Vlaamse

Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid [link:

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1012005¶m=inhoud>]

3° Bosdecreet en de relevante uitvoeringsbesluiten

-de bescherming van de bossen en hun natuurlijk milieu tegen de verontreiniging met pesticiden wordt geregeld in artikel 20, 21, 29 en 30 van het Bosdecreet van 13 juni 1990 [link:

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1003183¶m=inhoud>]

-de relevante uitvoeringsbesluiten : het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de criteria voor duurzaam bosbeheer voor bossen gelegen in het Vlaamse Gewest [link:

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1011558¶m=inhoud>], het besluit van 20 januari 1993 tot

vaststelling van regelen betreffende de aanwijzing of erkenning en het beheer van de bosreservaten [link:

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1001315¶m=inhoud>], en het besluit van de Vlaamse

Regering van 5 december 2008 betreffende de toegankelijkheid van de bossen en de natuurrreservaten [link:

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1017541¶m=inhoud>].

4° Grondwaterdecreet en de relevante uitvoeringsbesluiten

-de bescherming van grondwater tegen de verontreiniging met pesticiden wordt geregeld in artikel 3, §1 en artikel 9 van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake grondwaterbeheer.

-relevante uitvoeringsbesluiten: besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 1985 houdende reglementering van de handelingen binnen de waterwingebieden en de beschermingszones [link:

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1007914¶m=inhoud>], en het besluit van de Vlaamse

Regering van 27 maart 1985 houdende reglementering van de handelingen die het grondwater kunnen verontreinigen [link:

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1002782¶m=inhoud>].

5° Decreet Integraal waterbeleid

-het gebruik van pesticiden op en naast de oeverzone wordt geregeld in artikel 10 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid.

Bijlage: Begrippenlijst

Berm	Alle terreinen die bestaan uit zowel de vlakke als hellende overgangszones tussen de eigenlijke weginfrastructuur en andere gebruiksterreinen.
Besluit DGP	Het besluit van de Vlaamse Regering van 15 maart 2013 houdende nadere regels inzake duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten en de opmaak van het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik.
Biocide	Werkzame stoffen en preparaten die één of meer werkzame stoffen bevatten, in de vorm waarin zij aan de gebruiker worden geleverd, en bestemd zijn om een schadelijk organisme te vernietigen, af te schrikken, onschadelijk te maken, de effecten ervan te voorkomen of het op andere wijze langs chemische of biologische weg te bestrijden.
Bos met een bosbeheerplan	Een bosbeheerplan is een document met het geheel van maatregelen om de functievervulling van een bos te verwezenlijken, uitgaande van de bestaande toestand, de vooruitzichten en de nagestreefde doelstellingen. Een bosbeheerplan moet worden opgesteld voor alle domeinbossen (bos in beheer van het Agentschap voor natuur en Bos) en voor alle openbare bossen ((bossen in eigendom of mede-eigendom van een publiekrechtelijk rechtspersoon). Voor privé-bossen (bossen in eigendom van privé-personen of privaatrechtelijke rechtspersonen) moet een bosbeheerplan worden opgemaakt voor bossen van minimum vijf hectare. Voor kleinere privé-bossen is het een mogelijkheid maar geen verplichting.
Bosreservaat	Door de Vlaamse overheid als bosreservaat vastgestelde bossen, waar de groei en de ontwikkeling worden vrijgelaten of waar wordt gestreefd naar het behoud of het tot stand brengen van natuurlijke bosgemeenschappen en bijzondere bostypes.
Commerciële activiteit	Verwijst naar de (objectieve en subjectieve) daden van koophandel opgesomd in de artikelen 2 en 3 van het Wetboek van Koophandel.
Gewasbeschermingsmiddel	Middelen, in de vorm waarin zij aan de gebruiker worden geleverd, die geheel of gedeeltelijk bestaan uit werkzame stoffen, beschermstoffen of synergisten, en die bestemd zijn voor een van de volgende toepassingen: a) de bescherming van planten of plantaardige producten tegen alle schadelijke organismen of het verhinderen van de werking van dergelijke organismen, tenzij deze middelen worden beschouwd als middelen die vooral om hygiënische redenen worden gebruikt veeleer dan ter bescherming van planten of plantaardige producten; b) het beïnvloeden van de levensprocessen van planten, zoals het beïnvloeden van hun groei, voor zover het niet gaat om nutritieve stoffen; c) de bewaring van plantaardige producten, voor zover die stoffen of middelen niet onder bijzondere communautaire bepalingen inzake bewaarmiddelen vallen; d) de vernietiging van ongewenste planten of delen van planten, met uitzondering van algen tenzij de producten op de bodem of in water worden gebruikt ter bescherming van planten;

Welke regelgeving geldt voor het gebruik van pesticiden voor niet land- en tuinbouwactiviteiten?

	e) de beperking of voorkoming van de ongewenste groei van planten, met uitzondering van algen tenzij de producten op de bodem of in water worden gebruikt ter bescherming van planten.
Kwetsbare groep	Mensen die specifieke aandacht behoeven als het gaat om de beoordeling van acute en chronische gevolgen van pesticiden voor de gezondheid.
Natuurreserveaat	Een gebied dat door de Vlaamse overheid is vastgesteld als natuurreserveaat omwille van belang ervan voor het behoud en ontwikkeling van de natuur of voor het behoud en de ontwikkeling van het natuurlijk milieu.
Oeverzone	Strook land vanaf de bodem van de bedding van het oppervlaktewaterlichaam die een functie vervult inzake de natuurlijke werking van watersystemen of het natuurbehoud of inzake de bescherming tegen erosie of inspoeling van sedimenten, pesticiden of meststoffen.
Openbare diensten tot 31 december 2014	Alle publiekrechtelijke rechtspersonen actief op het grondgebied van het Vlaamse Gewest.
Openbare dienst Vanaf 1 januari 2015	Dienst, uitgevoerd door een rechtspersoon, in het kader van een taak van algemeen belang.
Oppervlaktewater	Al het permanent of op geregelde tijdstippen stilstaande of stromende water op het landoppervlak, uitgezonderd het grondwater, aan de landzijde van de basislijn vanaf waar de breedte van de territoriale zee wordt gemeten.
Pesticiden	Gewasbeschermingsmiddelen en biociden.
Speelterrein	Terrein dat bestemd is voor activiteiten uitgevoerd door kinderen en jongeren onder de 18 jaar.
Talud	Strook land binnen de bedding van een oppervlaktewaterlichaam vanaf de bodem van de bedding tot aan het begin van het omgevende maaiveld of de kruin van de berm.
VEN	Het Vlaams Ecologisch Netwerk, zijnde een samenhangend en georganiseerd geheel, van gebieden van de open ruimte waarin een specifiek beleid inzake het natuurbehoud, gebaseerd op de kenmerken en elementen van het natuurlijk milieu, de onderlinge samenhang tussen de gebieden van de open ruimte en de aanwezige en potentiële natuurwaarden wordt gevoerd, afgebakend door de overheid.
Verhard terrein	Grondoppervlak dat op een of andere wijze bedekt is met een verharding, al dan niet waterdoorlatend.
Zorgplicht	Iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die manueel, met mechanische middelen of pesticiden en met vaste of mobiele geluidsbronnen ingrijpt op of in de onmiddellijke omgeving van natuurlijke en deels natuurlijke habitats of ecosystemen, op waterrijke gebieden, op natuurlijke en halfnatuurlijke vegetaties, op wilde inheemse fauna of flora of trekkende wilde diersoorten of hun respectieve habitats of leefgebieden, of op kleine landschapselementen, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat deze habitats, ecosystemen, waterrijke gebieden, vegetaties, fauna, flora of kleine landschapselementen daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, is verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden gevergd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of indien dit niet mogelijk is, te herstellen).
Zorgverstreckende instelling	Instelling zoals een ziekenhuis, rust- en verzorgingstehuis of een psychiatrisch verzorgingstehuis